

โครงสร้างการบริหารงานและความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อการวางแผนภาษี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย:

กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร

Management Structure and Profitability Affect Tax Planning of Companies Listed in The Stock Exchange of Thailand: Resource Industry Group

ราตรี ขจรบุญ^{1*} และมัตติมา กรงเต็น²

Ratree Khajornboon¹ and Mattima Krongten²

¹⁻²หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹⁻²The Requirements for The Degree of Master of Accountancy School of Accountancy

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: ratree.kho@shpumail.net

Received: June 6, 2025; Revised: July 8, 2025; Accepted: July 15, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาอิทธิพลของโครงสร้างการบริหารงานที่มีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร และ (2) ศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินประจำปี พ.ศ. 2563–2567 ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่มีข้อมูลครบถ้วนและต่อเนื่อง จำนวน 61 บริษัท ตัวแปรการวางแผนภาษีวัดจากอัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม และอัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ ตัวแปรอิสระประกอบด้วยความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ รวมถึงโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ สัดส่วนของกรรมการอิสระ กรรมการเพศหญิง และกรรมการชาวต่างชาติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ (1) พบว่า โครงสร้างการบริหารงานไม่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของกรรมการอิสระ กรรมการเพศหญิง และกรรมการชาวต่างชาติ กับตัวชี้วัดการวางแผนภาษีและผลการศึกษิตามวัตถุประสงค์ข้อที่ (2) พบว่า ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอัตราผลตอบแทนต่อ

สินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานและอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงมีแนวโน้มรับรู้ภาระภาษีในระดับที่สูงกว่า

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมทรัพยากร; ความสามารถในการทำกำไร; โครงสร้างการบริหาร; การวางแผนภาษี

ABSTRACT

This study aimed to (1) examine the influence of management structure on tax planning of listed companies in the resource industry group on the Stock Exchange of Thailand, and (2) examine the influence of profitability on tax planning of listed companies in the resource industry group on the Stock Exchange of Thailand. The research was quantitative, using secondary data from the annual financial statements of 61 listed companies in the resource industry group from 2020–2024 with complete and continuous data. Tax planning variables were measured by the tax rate to operating cash flow, the effective corporate income tax rate, the tax rate to total assets, and the tax rate to net profit. Independent variables included profitability, namely return on assets, return on equity, and net profit margin, as well as management structure, namely the proportion of independent directors, female directors, and foreign directors. Data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis.

The results of the study on objective (1) showed that management structure did not significantly affect the tax planning of listed companies in the resource industry group, with no correlation found between the proportion of independent directors, female directors, and foreign directors with tax planning indicators. The results of the study on objective (2) showed that profitability significantly affected the tax planning of listed companies in the resource industry group. In particular, return on assets and return on equity showed a statistically significant positive correlation at the 0.01 level with the tax rate on operating cash flow and the tax rate on total assets. The study results reflect that companies with high profitability tend to recognize higher tax liabilities.

Keywords: Resource industry; Profitability; Management structure; Tax planning

บทนำ

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรของประเทศ ไทย โดยเฉพาะธุรกิจพลังงานและเหมืองแร่ ได้เผชิญกับแรงกดดันจากการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานสะอาด (Energy Transition) การแข่งขันในตลาดโลก และความผันผวนของราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ส่งผลให้หลายบริษัทต้องปรับกลยุทธ์ด้านการลงทุนและการบริหารต้นทุนอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเช่น บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) (EGCO) ที่ประกาศแผนลงทุนในพลังงานหมุนเวียนมูลค่ากว่า 30,000 ล้านบาท ขณะที่บริษัทอื่นในกลุ่มเดียวกัน เช่น GPSC และ OR มีผลการดำเนินงานที่แตกต่างกันตามประสิทธิภาพในการควบคุมต้นทุนและการบริหารความเสี่ยงด้านราคาน้ำมัน สะท้อนให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรยังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดและความสามารถในการแข่งขันของกิจการในอุตสาหกรรมนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2566)

ตามทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ของ Jensen, M. C. & Meckling, W.H. (1976) ความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้นและฝ่ายบริหารอาจนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจทางการเงิน รวมถึงการวางแผนภาษีที่มุ่งลดภาระภาษีในระยะสั้น แต่เพิ่มความเสี่ยงในระยะยาว ดังนั้น โครงสร้างการบริหารงานและการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) จึงมีบทบาทสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะบทบาทของกรรมการอิสระและระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็ง ซึ่งช่วยลดปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูล และเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน

งานวิจัยของ Desai, M. A., & Dharmapala, D. (2006) พบว่า โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพสามารถจำกัดการใช้กลยุทธ์วางแผนภาษีเชิงรุกที่อาจส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการในระยะยาว

ขณะเดียวกัน ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) ชี้ให้เห็นว่า บริษัทที่ดำเนินธุรกิจภายใต้แรงกดดันจากสังคมและผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก เช่น บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร มักให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ด้านธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งรวมถึงธรรมาภิบาลด้านภาษี (Tax Governance) บริษัทที่มีผลกำไรสูงจึงอาจเลือกชำระภาษีในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมาย เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Reputational Risk) และการตรวจสอบจากหน่วยงานรัฐ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lanis, R., & Richardson, G. (2012) ที่พบว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มักมีพฤติกรรมการวางแผนภาษีที่ไม่ก้าวร้าว

ในบริบทของกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร การวางแผนภาษีต้องดำเนินการภายใต้กรอบกฎหมายและมาตรฐานสากลที่เข้มงวด เช่น หลักเกณฑ์การจัดทำเอกสารราคาการโอน (Transfer Pricing Documentation) และการรายงานข้อมูลภาษีรายประเทศ (Country-by-Country Reporting: CbCR) ตามแนวทางของโครงการ BEPS ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ซึ่งมุ่งเน้นการป้องกันการโยกย้ายกำไรไปยังประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำ ตัวอย่างเช่น กลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด

(มหาชน) ที่แสดงเจตนารมณ์ในการไม่ใช้กลยุทธ์ภาษีที่ขาดสาระสำคัญทางเศรษฐกิจ สะท้อนแนวคิด Legitimacy Theory ที่องค์กรต้องดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมเพื่อรักษาความชอบธรรมในการดำรงอยู่ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2568)

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ พบว่า ความสามารถในการทำกำไร เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์กับระดับการวางแผนภาษีขององค์กร ขณะที่ผลการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานยังมีความไม่สอดคล้องกัน โดยบางงานวิจัยพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และบางงานไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ซึ่งยังม้งานวิจัยในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการบริหารงาน ความสามารถในการทำกำไรและการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ และพัฒนาเป็นกรอบตัวแปรเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎี ตลอดจนสนับสนุนการกำหนดนโยบายภาครัฐและแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่มุ่งสู่ความยั่งยืนในระดับสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหารงานที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียน

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 โครงสร้างการบริหารมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษีด้านอัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)

สมมติฐานที่ 2 โครงสร้างการบริหารมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษีด้านอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR)

สมมติฐานที่ 3 โครงสร้างการบริหารมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษีด้านอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET)

สมมติฐานที่ 4 โครงสร้างการบริหารมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนด้านอัตราภาษีเงินต่อกำไรสุทธิ (Tax/NPM)

สมมติฐานที่ 5 ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษี ด้านอัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)

สมมติฐานที่ 6 ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษี ด้านอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR)

สมมติฐานที่ 7 ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษี ด้านอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET)

สมมติฐานที่ 8 ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษี ด้านอัตราภาษีเงินต่อกำไรสุทธิ (Tax/NPM)

การดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Document Research) โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎีแนวคิด และผลงานที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการบริหารงานและความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้มาจากเอกสารและรายงานที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยประกอบด้วยข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร

จำนวนทั้งสิ้น 61 บริษัท ครอบคลุมช่วงระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2567 แหล่งที่มาของข้อมูลได้แก่ ฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567) ซึ่งเป็นระบบที่ให้บริการข้อมูลการเงินและข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนอย่างครบถ้วนและน่าเชื่อถือ โดยผู้วิจัยได้ดึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรด้านโครงสร้างการบริหาร ตัวแปรด้านความสามารถในการทำกำไร และตัวแปรด้านการวางแผนภาษี แล้วนำมาแทนค่าเพื่อใช้ในการคำนวณและวิเคราะห์ทางสถิติในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจะทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลเบื้องต้น โดยมีตัวแปรอิสระด้านความสามารถในการทำกำไรประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) ด้านโครงสร้างการบริหารประกอบด้วย สัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง สัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ และตัวแปรตาม คือการวางแผนภาษีที่วัดจาก อัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน TAX/CFO อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) อัตราภาษีเงินต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) มาใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลเกี่ยวกับการแจกแจงหรืออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาทั่วไป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของข้อมูล (Mean) ค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum) ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาระดับและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรด้านโครงสร้างการบริหารงาน (เช่น สัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนของกรรมการหญิง) และตัวแปรด้านความสามารถในการทำกำไร (เช่น ROA, ROE, Net Profit Margin) กับตัวแปรตาม คือ การวางแผนภาษี (วัดจากอัตราภาษีที่แท้จริง: ETR) การวิเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ตรวจสอบความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรก่อนดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบว่าแต่ละตัวแปรอิสระมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือไม่ และในทิศทางใด เช่น หากค่า ROA มีความสัมพันธ์ทางลบกับค่า ETR อาจแสดงถึงพฤติกรรมกรวางแผนภาษีของบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง เป็นต้น

นอกจากนี้ การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ยังมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบปัญหาความซ้ำซ้อนของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องของแบบจำลองถดถอย หากพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระบางคู่มีค่าสูงกว่า 0.80 ($r > 0.80$) จะต้องพิจารณานำตัวแปร

ดังกล่าวไปวิเคราะห์ค่าความทนทาน (Tolerance) และค่าอัตราขยายความแปรปรวน (Variance Inflation Factor: VIF) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการคงไว้หรือคัดออกจากแบบจำลอง การวิเคราะห์ดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ในเชิงทฤษฎี กล่าวคือ สามารถใช้ประกอบการอภิปรายผลเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์กับแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมกรวางแผนภาษี หรือ ทฤษฎีการพึ่งพิงทรัพยากร (Resource Dependence Theory) ที่เน้นบทบาทของโครงสร้างองค์กรในการจัดการทรัพยากรและลดภาระทางภาษี

3. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการนำตัวแปรมาแบ่งตามสเกลที่ใช้วัดค่าข้อมูลซึ่งตัวแปรอิสระด้านความสามารถในการทำกำไรใช้ Ratio Scale ด้านโครงสร้างการบริหารใช้ Interval Scale และตัวแปรตามคือการวางแผนภาษีใช้ Ratio Scale จึงทำให้แบ่งข้อมูลได้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เพราะมีค่าเป็นตัวเลขที่มีความหมาย และบอกได้ว่ามากหรือน้อย โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ทางคอมพิวเตอร์โดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis : MRA) เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องว่ามีความสัมพันธ์กัน หรือไม่และมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ซึ่งจะเป็นไปตามสมมติฐานเมื่อระดับนัยสำคัญที่ได้มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการบริหารงานไม่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรด้านโครงสร้างการบริหาร ได้แก่ สัดส่วนของกรรมการอิสระ และสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวชี้วัดการวางแผนภาษีของบริษัท ผลดังกล่าวสะท้อนว่าตัวชี้วัดเชิงโครงสร้างของคณะกรรมการอาจยังไม่สามารถอธิบายบทบาทการกำกับดูแลด้านภาษีได้โดยตรง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมทรัพยากรซึ่งมีลักษณะธุรกิจเฉพาะ มีความซับซ้อนเชิงเทคนิค และอยู่ภายใต้กฎระเบียบด้านภาษีที่เข้มงวด ส่งผลให้การตัดสินใจด้านภาษีอาจขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากกว่าการกำกับดูแลเชิงโครงสร้างของคณะกรรมการ

ในทางตรงกันข้าม ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอัตราผลตอบแทนต่อ

สินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวชี้วัดการวางแผนภาษี ได้แก่ อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) และอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและสามารถสร้างผลตอบแทนได้สูง มีแนวโน้มรับรู้ภาระภาษีในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งอาจสะท้อนพฤติกรรมการวางแผนภาษีเชิงอนุรักษ์นิยม เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการตรวจสอบทางภาษี และเพื่อคงไว้ซึ่งภาพลักษณ์ด้านธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย

โดยสรุป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรเป็นปัจจัยสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมการวางแผนภาษีของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ขณะที่โครงสร้างคณะกรรมการเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอในการอธิบายหรือควบคุมระดับการวางแผนภาษีอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวก กับการวางแผนภาษี ด้านอัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)

ตัวแปรอิสระ ความสามารถในการทำ กำไร	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-23.685	7.586		-3.122	0.003
ROA (63-67)	1.558	0.367	0.801	4.247	0.000**
ROE (63-67)	-0.424	0.140	-0.556	-3.020	0.004*
NPM (63-67)	0.052	0.042	0.146	1.261	0.213

R Square = 0.299 F = 8.110 Sig = <.000 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 **0.01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอย พบว่า เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับการวางแผนภาษีที่วัดจากอัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) พบว่าแบบจำลองมีค่า R Square เท่ากับ 0.299 แสดงว่า ตัวแปรด้านความสามารถในการทำกำไรสามารถอธิบายความแปรปรวนของ TAX/CFO ได้ร้อยละ 29.9

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบรายตัวแปรพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ TAX/CFO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ TAX/CFO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับเดียวกัน ส่วนอัตรา

กำไรสุทธิ (NPM) ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาโดยสรุปชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีด้านกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าทิศทางของความสัมพันธระหว่างตัวชี้วัดกำไรแต่ละตัวกับการวางแผนภาษีจะแตกต่างกัน โดยเฉพาะ ROA ซึ่งสะท้อนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ มีบทบาทเด่นในการอธิบายภาระภาษีที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน

ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีด้านอัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการวางแผนภาษี ด้านอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET)

ตัวแปรอิสระ ความสามารถในการทำกำไร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-0.011	0.008		-1.339	0.186
ROA (63-67)	0.002	0.000	0.904	4.971	0.000**
ROE (63-67)	0.000	0.000	-0.460	-2.595	0.012*
NPM (63-67)	-2.432	0.000	-0.061	-0.544	0.589

R Square = 0.348 F = 10.163 Sig = <.000 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 ** 0.01

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ถดถอย พบว่า เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับการวางแผนภาษีที่

วัดจากอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) พบว่า แบบจำลองมีค่า R Square เท่ากับ 0.348 แสดงว่าตัวแปรด้านความสามารถในการทำกำไร

สามารถอธิบายความแปรปรวนของ TAX/ASSET ได้ร้อยละ 34.0

เมื่อพิจารณาผลรายตัวแปร พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ TAX/ASSET อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สะท้อนว่าบริษัทที่ใช้สินทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีแนวโน้มรับรู้ภาระภาษีต่อสินทรัพย์ในระดับที่สูงขึ้น ขณะที่อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ TAX/ASSET อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วน โดยยืนยันบทบาทของ ROA ในการอธิบายการวางแผนภาษีด้านอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวมอย่างชัดเจน ขณะที่ตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรอื่นให้ผลในทิศทางที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีด้านอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) โดยควรพิจารณาตีความผลลัพธ์ตามลักษณะของตัวชี้วัดที่ใช้เป็นตัวแทน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องโครงสร้างการบริหารงานและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ผู้วิจัยได้ศึกษาอ้างอิงข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และบทความที่

เกี่ยวข้อง เพื่ออภิปรายผลการวิจัยให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1

เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหารงานที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านโครงสร้างการบริหาร ได้แก่ สัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนกรรมการที่เป็นเพศหญิง และสัดส่วนกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวชี้วัดการวางแผนภาษี ได้แก่ อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) อัตราภาษีที่แท้จริง (ETR) อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) และอัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/NPM) โดยมีค่า Sig. มากกว่า 0.05 และความสามารถในการอธิบายของโมเดล (R^2) อยู่ในระดับต่ำ (0.007–0.062) ซึ่งสะท้อนว่ากลุ่มตัวแปรด้านโครงสร้างกรรมการในลักษณะดังกล่าวไม่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดกลยุทธ์การวางแผนภาษีของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Callista, V. A. et al. (2024), สุพรรณษา พรหมกุล และพรทิศา แสงเขียว (2565) และ Khaoula, F. & Moez, D. (2019) ที่ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการ เช่น กรรมการอิสระและกรรมการเพศหญิง มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลและจำกัดพฤติกรรมกรวางแผนภาษีของผู้บริหาร โดยเฉพาะในบริบทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่เข้มแข็ง ทั้งนี้ ความแตกต่างของผลการศึกษาอาจ

เกิดจากลักษณะเฉพาะของกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรในประเทศไทยที่มีข้อจำกัดด้านโครงสร้างธุรกิจ รายได้ที่ผันผวนตามราคาสินค้าโภคภัณฑ์ และข้อจำกัดด้านการเปิดเผยข้อมูลทางภาษีที่เคร่งครัด ซึ่งอาจทำให้บทบาทของโครงสร้างกรรมการเพียงอย่างเดียวไม่สามารถชี้แนะหรือลดพฤติกรรมการวางแผนภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2

เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ผลการศึกษาพบว่า ตัวชี้วัดด้านความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับตัวชี้วัดการวางแผนภาษี คือ อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) (Sig. = 0.000, Beta = 0.904) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อบริษัทสามารถใช้สินทรัพย์สร้างรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ฐานรายได้สูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นตามมา โดยทั่วไปบริษัทที่มีกำไรสูงจะมีแรงจูงใจในการวางแผนภาษีมากขึ้นเพื่อบริหารจัดการภาระภาษีให้อยู่ในระดับเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Desai, M. A., & Dharmapala, D. (2006) ที่ระบุว่า กลยุทธ์ภาษีเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ผู้บริหารสามารถใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่กิจการ โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่มีการกำกับดูแลที่เข้มแข็ง ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานของ กัลยา ตันมณี และคณะ (2567) ซึ่งพบว่า ROA, ROE และ NPM มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไร ซึ่งสามารถตีความว่า ความสามารถในการทำกำไร

ที่สูงสะท้อนถึงการบริหารต้นทุนและภาษีที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า ROE มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับ TAX/ASSET (Sig. = 0.012) ซึ่งอาจสะท้อนพฤติกรรมของบริษัทที่เน้นตอบแทนผู้ถือหุ้นผ่านการลดภาระภาษี เช่น การกระจายกำไรหรือการจัดการกำไรสะสม เพื่อลดฐานภาษีในอนาคต สอดคล้องบางส่วนกับงานของ จรรยา ครองบุญ และกุสุมา คำพิทักษ์ (2564) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรมีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีในลักษณะเชิงลบ กล่าวคือ บริษัทที่มีผลกำไรสูงอาจเลือกเปิดเผยรายได้ตามจริงโดยไม่หักเลี้ยวภาษี เพื่อรักษาความโปร่งใสและภาพลักษณ์ในสายตาผู้ลงทุน ในขณะที่งานอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ไม่แสดงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวชี้วัดการวางแผนภาษีใด ๆ ซึ่งอาจเกิดจากผลกระทบของโครงสร้างต้นทุนหรือรายได้พิเศษที่ไม่สม่ำเสมอในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ส่งผลให้ NPM ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่สะท้อนพฤติกรรมด้านภาษีได้อย่างชัดเจน

โดยสรุป ผลการศึกษานี้ให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไร โดยเฉพาะในมิติของ ROA มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการวางแผนภาษีของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ทั้งในแง่ของแรงจูงใจในการลดภาระภาษีและการใช้กลยุทธ์ทางการเงินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การวางแผนภาษีไม่ใช่ผลของปัจจัยภายในเพียงประการเดียว หากแต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก เช่น ความเสี่ยงด้านกฎหมายภาษี การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และระดับ

ความโปร่งใสที่บริษัทต้องการรักษา ดังนั้น การทำความเข้าใจพฤติกรรมกรรมการวางแผนภาษีควรพิจารณาภายใต้กรอบบริบทที่ครอบคลุมทั้งมิติภายในและภายนอกองค์กรเพื่อให้เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายที่ตอบโจทย์ทั้งภาคธุรกิจและรัฐอย่างสมดุล

ผลการทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการบริหาร (สมมติฐานที่ 1-4) แสดงให้เห็นว่า ไม่มีตัวแปรใดในกลุ่มนี้ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวชี้วัดการวางแผนภาษีทั้ง 4 ด้าน โดยพิจารณาจากค่า Sig. ที่มากกว่า 0.05 ในทุกกรณี และค่า R Square ที่ต่ำ (0.007-0.062) ซึ่งหมายความว่า โครงสร้างของคณะกรรมการบริษัทไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการวางแผนภาษีของกิจการในกลุ่มนี้ได้ อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. การกำกับดูแลที่เข้มงวดในอุตสาหกรรมทรัพยากร บริษัทในอุตสาหกรรมทรัพยากรมักอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบควบคุมที่เข้มงวด ทั้งด้านภาษี สิ่งแวดล้อม สังคม และความมั่นคงทางพลังงาน ตัวอย่างเช่น บริษัทที่ประกอบธุรกิจปิโตรเลียมหรือเหมืองแร่ต้องรายงานข้อมูลต่อรัฐอย่างละเอียด และอาจอยู่ภายใต้ระบบภาษีเฉพาะกิจที่ไม่เปิดช่องให้มีการวางแผนภาษีอย่างยืดหยุ่น ดังนั้น การกำกับดูแลจากกรรมการไม่อาจมีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีได้มากนักภายใต้ข้อจำกัดเหล่านี้

2. ความผันผวนของผลประกอบการและรายได้ตามราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ราคาสินค้าในกลุ่มพลังงานและทรัพยากร เช่น น้ำมัน ก๊าซ ถ่านหิน หรือแร่ธาตุ มีความผันผวนสูงในตลาดโลก ส่งผลโดยตรงต่อกำไรและฐานภาษีของกิจการ

ลักษณะเช่นนี้อาจบดบังอิทธิพลของโครงสร้างกรรมการต่อพฤติกรรมทางภาษี เนื่องจากผลกระทบจากราคาตลาดมีความรุนแรงกว่าการกำกับจากภายในองค์กร

3. บทบาทของกรรมการกับการวางแผนภาษีอาจไม่เชื่อมโยงโดยตรง การวางแผนภาษีเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารการเงินและการบัญชี ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านเทคนิคโดยตรง และอาจใช้ที่ปรึกษาภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในขณะที่กรรมการอิสระหรือกรรมการพิเศษสูง แม้จะมีบทบาทด้านธรรมาภิบาล (governance) แต่ไม่จำเป็นต้องมีบทบาทเชิงปฏิบัติหรือกำหนดนโยบายภาษีโดยตรงในระดับปฏิบัติการ

4. ข้อจำกัดของการวัดตัวแปรโครงสร้างกรรมการ ตัวแปรที่ใช้ เช่น สัดส่วนของกรรมการอิสระหรือพิเศษสูง เป็นเพียงตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่อาจไม่สะท้อนคุณภาพหรือบทบาทจริงของกรรมการ เช่น ระดับความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในด้านการเงินหรือภาษี หรือความถี่ในการเข้าร่วมประชุมและการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จึงเป็นไปได้ว่า ตัวชี้วัดเชิงสัดส่วนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถจับอิทธิพลที่แท้จริงของกรรมการได้

ผลวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างกรรมการเพียงอย่างเดียวไม่ใช่ปัจจัยกำหนดสำคัญต่อพฤติกรรมกรรมการวางแผนภาษีในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนอุตสาหกรรมทรัพยากร จึงแนะนำให้ศึกษาปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น กลยุทธ์ทางการเงิน ลักษณะโครงการลงทุน และนโยบายกำกับดูแลเฉพาะกิจการ เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมกรรมการวางแผนภาษีอย่างรอบด้านมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาที่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างโครงสร้างคณะกรรมการในมิติเชิงประชากรศาสตร์กับการวางแผนภาษีชี้ให้เห็นข้อจำกัดของการอธิบายพฤติกรรมด้านภาษีด้วยทฤษฎีตัวแทนในเชิงโครงสร้างเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะในบริบทของอุตสาหกรรมทรัพยากรซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐอย่างเข้มงวด พฤติกรรมการวางแผนภาษีจึงอาจถูกจำกัดด้วยกรอบกฎหมายและแรงกดดันเชิงสถาบันมากกว่ากลไกกำกับดูแลภายในองค์กร ผลดังกล่าวสะท้อนว่าบทบาทของคณะกรรมการตามทฤษฎีตัวแทนอาจไม่สามารถถ่ายทอดอิทธิพลสู่การตัดสินใจด้านภาษีได้โดยตรง หากขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรืออำนาจเชิงปฏิบัติการ

ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณาภายใต้ทฤษฎีการพึ่งพิงทรัพยากร ตัวชี้วัดเชิงโครงสร้าง เช่น สัดส่วนกรรมการอิสระหรือกรรมการต่างชาติ อาจไม่สามารถสะท้อนความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรเชิงความรู้ด้านภาษีได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่กลยุทธ์ภาษีมีความซับซ้อนและพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมากกว่าความหลากหลายเชิงโครงสร้างของคณะกรรมการ

ในเชิงนโยบาย ผลการวิจัยเสนอให้หน่วยงานกำกับดูแลและบริษัทจดทะเบียนให้ความสำคัญกับคุณภาพของการกำกับดูแลด้านภาษี เช่น การพัฒนาความรู้เฉพาะทางของกรรมการหรือการจัดตั้งกลไกกำกับดูแลด้านภาษีโดยตรง มากกว่าการประเมินธรรมาภิบาลจากโครงสร้างคณะกรรมการเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความยั่งยืนของการบริหารภาษีในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างการบริหารงานในเชิงประชากรศาสตร์ของคณะกรรมการไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการวางแผนภาษี ขณะที่ความสามารถในการทำกำไรบางตัวแปร เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) แสดงความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับระดับภาระภาษี ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. เพิ่มตัวแปรด้านแรงจูงใจของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านความสามารถในการทำกำไรบางตัว เช่น ROE มีความสัมพันธ์เชิงลบกับภาระภาษี อาจสะท้อนถึงแรงจูงใจของผู้บริหารในการลดภาษี เพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุดแก่ผู้ถือหุ้นในอนาคตควรเพิ่มตัวแปรเกี่ยวกับแรงจูงใจ เช่น การจ่ายโบนัสหรือค่าตอบแทนตามผลประกอบการ, ระบบจูงใจภายในบริษัท (Performance-based Incentives), ตัวชี้วัดด้านการบริหารกำไร (Earnings Management) เพราะพฤติกรรมของผู้บริหารในการวางแผนภาษีอาจมีรากฐานมาจากแรงจูงใจส่วนบุคคลหรือแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการเพิ่มตัวแปรเหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมการตัดสินใจในการจัดการภาษีอย่างรอบด้านมากขึ้น

2. ขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างไปยังอุตสาหกรรมอื่น อุตสาหกรรมทรัพยากร เช่น น้ำมัน เหมืองแร่ หรือพลังงาน มีลักษณะเฉพาะ เช่น รายได้ที่ผันผวน ข้อจำกัดจากกฎระเบียบของรัฐ หรือการลงทุนขนาดใหญ่ระยะยาว ข้อค้นพบจากกลุ่มนี้อาจไม่สามารถสรุปผลไปยังอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้โดยตรง ดังนั้น การศึกษา

ครั้งต่อไปควรพิจารณาขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังกลุ่มเทคโนโลยีที่เติบโตเร็ว, กลุ่มการเงินหรือธนาคารที่มีโครงสร้างการกำกับดูแลเฉพาะ, กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ที่มีวิธีการวางแผนภาษีที่แตกต่าง การเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรมจะช่วยให้ทราบว่า ปัจจัยใดมีผลต่อการวางแผนภาษีในระดับภาพรวม และปัจจัยใดเป็นผลเฉพาะของแต่ละอุตสาหกรรม

3. ศึกษาคุณลักษณะเชิงคุณภาพของกรรมการเพิ่มเติม แม้ว่าการวัดจากข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ เช่น เพศ สัญชาติ หรือสัดส่วนกรรมการอิสระ จะเป็นมาตรวัดทั่วไปในด้านโครงสร้างการบริหาร แต่ผลวิจัยพบว่าไม่มีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการวางแผนภาษี ในอนาคตควรศึกษาคุณลักษณะเชิงคุณภาพของกรรมการ เช่น ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น ด้านบัญชีหรือภาษี, วุฒิการศึกษา สายวิชา, ประสบการณ์ทำงานในภาคธุรกิจการเงิน, การเข้าร่วมอบรมด้านธรรมาภิบาลและภาษีเพื่อประเมิน

บทบาทของกรรมการต่อการตัดสินใจในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับภาษีโดยตรง เพราะคุณภาพของกรรมการอาจมีผลมากกว่าคุณลักษณะเชิงประชากร

4. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) งานวิจัยนี้อาศัยข้อมูลทุติยภูมิและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งเหมาะสำหรับการวัดความสัมพันธ์ทางสถิติ แต่ไม่สามารถอธิบายเหตุผลเชิงพฤติกรรมหรือแรงจูงใจเบื้องหลังกลยุทธ์การวางแผนภาษีได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นควรผสมผสานระหว่าง การวิเคราะห์เชิงปริมาณจากฐานข้อมูลทางการเงิน, การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงหรือฝ่ายบัญชี/ภาษีเพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงวัตถุวิสัย (objective) และอัตวิสัย (subjective) ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์เชิงลึกถึงกระบวนการตัดสินใจทางภาษี และสามารถให้ข้อเสนอเชิงนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่ใกล้เคียงกับบริบทจริงขององค์กรได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ตันมณี, ธนธร จงศิริฐิติศักดิ์, & ณัฐวุฒิ ปัทมาคม. (2567). การศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 38(4), 70-86.
- จรรยา ครองบุญ และกุสุมา คำพิทักษ์. (2564). โครงสร้างผู้ถือหุ้น ความสามารถในการทำกำไร และโครงสร้างเงินทุนที่มีผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University*, 8(2). 257-269.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2566). รายงานอุตสาหกรรมทรัพยากรในตลาดทุนไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2568 จาก <https://www.set.or.th>.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). ระบบภาษีและผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2568 จาก <https://www.set.or.th>.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2568). *การจัดกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ อุตสาหกรรม*
ทรัพยากร. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2568 จาก https://www.set.or.th/th/regulations/simplified_regulations/industry_sector_p1.html.

สุพรรณษา พรหมกุล และพรทิวา แสงเขียว. (2565) อิทธิพลของความสามารถในการทำกำไร ประสิทธิภาพ
ในการดำเนินงาน และการบริหารสินค้า ที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลของกลุ่ม
อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ที่ได้รับส่งเสริมลงทุนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก. *Journal*
of Modern Learning Development, 7(10), 236-254.

Callista, V. A., Siahaan, M., & Nauli, T. D. (2024). Tax avoidance and firm characteristics:
Evidence from non-financial firms listed on the Indonesia Stock Exchange.
International Journal of Financial Research, 15(2), 45–60.

Desai, M. A., & Dharmapala, D. (2006) Corporate tax avoidance and firm value. *The Review*
of Economics and Statistics, 88(4), 520-531.

Jensen, M. C. & Meckling, W.H. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency
Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3, 305-360.

Khaoula, F. & Moez, D. (2019). The moderating effect of the board of directors on firm
value and tax planning: *Evidence from European listed firms*. *Borsa Istanbul*
Review. 19. 10.1016/j.bir.2019.07.005.

Lanis, R., & Richardson, G. (2012). The effect of board of director composition on
corporate tax aggressiveness. *Journal of Accounting and Public Policy*, 30(1),
50–70.